

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Meditationum evangelicarum pars tertia, hoc est:
Tractatio evangeliorum tam dominicalium, quam
festivalium, ad recte se sub variis tentationum generibus
gerendum, disposita**

Creide, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

Exegesis

[urn:nbn:de:bsz:31-126133](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-126133)

nia ista, quæ futura sunt, & stare ante Filium hominis.

Nos proinde sine ulteriori ambage ad illam accedemus, visuri:

I. Triplicem Querelam.

II. Triplicem Medelam.

III. Triplicem cautelam.

II.

Exegetis.

Aaron summus Pontifex, stans inter mortuos & viventes, obtulit Deo thymiama, & reconciliavit Deo populum, & plaga cessavit. Num. 16. v. 48. Christus verus N. T. summus Sacerdos est, ideoque inter Deum & nos homunciones morti obnoxios in medio stetit, & nos expiavit, per purpureum suum eumq; sanctissimum sanguinem. Die vero novissimo iterum officium suum mediatorium declarabit, & inter viventes & mortuos, oves & hædos, bonos & malos in medio stabit. At magno cum discrimine. Ibi enim venit, ut Salvator hinc vero veniet, ut iratus iudex, redditurus unicuiq; secundum opera sua, Apoc. 22. 12.

Id semper meminerimus: Et quia Servator optimus ex fraternâ caritate, in prælecto Evangelio emphaticam concionem habuit, quâ nos præmonet, nunquam concedamus, ut ea animis nostris effluat, semper memori mente tenentes eam: qui enim recordabitur novissima, nunquam peccabit, Sir. 7. v. ult.

Querelam vero movet

1. *Mundi ad interitum declinatio*, quæ ex signis colligenda, quæ Servator mundi finem antecessura esse, prædicat.

Semper inventi sunt, qui mundum æternum fore, nec unquam interiturum esse

asseruerunt, sicuti Philo integrum volumen scripsit, *Ἐὶ ἀφθαρσίας τοῦ κόσμου*, in quo expressâ hæc verba leguntur: Dicere mundum divinitus occidere, flagitiosissimum est. Eadem in opinione fuerunt Aristoteles & Averroës, quibus ad stipulatur Galenus, dicens: Sæper ita stetit, sic igitur perdurabit.

Atqui Ethnicis, qui verbo Dei destituti sunt, ignoscendum videtur, ita opinatos esse: Sed dolendum inter ipsos Christianos inveniri, qui impiâ & profanâ suâ vitâ mundi finem & iudicium extremum negare non verentur, hinc vox eorum: Venite sumamus vinum, Esa. 56. v. 12.

Quando vero prælectum Evangelium inspiciamus, audimus sanè veritatem ipsam dicentem: Cælum & terra transibunt. Quin & signa certa indicat, ex quibus certo colligamus, finem mundi quâ proxime instare.

Licet igitur nemo hominum, annum, diem & horam sciat, quam Pater posuit in potestate suâ, Act. 1. v. 7. attamen omnes circumstantiæ ostendunt, mundi finem non procul abesse. Petrus jam tum suo tempore scripsit: Omnium finis appropinquavit, 1. Petr. 4. v. 7. cum quo consentit Paulus, 1. Cor. 10. v. 11. Johannes ultimam horam adesse adstruit, 1. Joh. 2. v. 18. Sint igitur lumbrici nostri præcincti, & lucernæ ardentes, simusque similes hominibus, expectantibus Dominum suum, Luc. 12. v. 43. ornemus cum prudentibus virginibus lampades nostras, quo cum sponso nostro cælesti, intremus ad nuptias, Matt. 25. v. 10.

2. *Ipsa signorum consideratio*, quæ finem mundi præcedere debent, horum alia fiunt 1. *In polo*, in Sole, Lunâ, & Stellis. Innuuntur hinc potissimum Eclipses, quæ se proxime ante diem novissimum in fre-

quentia & inusitatâ magnitudine præsentabunt. Licet enim naturaliter fiant, unde & à Mathematicis ex certis Principiis prædici possunt: attamen & signa & prænunciæ diei extremi esse possunt, sicuti iris naturales suas causas habet, & tamen simul signum est, quod Deus mundum diluio non amplius perdere velit, Gen. 9. v. 16.

Simul quoq; Christus hoc ipso respexit multiplicia chasmata, quæ in ære apparere solent. Item, quod quandoque duo vel tres Soles conspiciuntur, viri armati, feretra, Cometæ & alia horribilia, quæ mortalibus terrorem incutiunt.

Sol & Luna ideo creati sunt à Deo, ut diei & nocti præsentent, & terram illuminent, Gen. 1. v. 16. quâdo igitur Dominus hæc dicit, quod splendorem suum amissuri sint, indicio sunt, quod Dominus mox adventurus, mundique vesperam adducturus sit. Sol & Luna sunt quasi duo oculi mundi. Veluti igitur homo, cujus oculi obtenebrantur, fat causâ habet, ut ad mortem separet: ita quando Solem & Lunam obscuratum iiii audim⁹, ad mundi vesperam ingruentem nos præparemus, ne in impenitentia à die novissimo obruamur. Qualem enim te invenio, talem te judico. Et quia videmus, signa hæc prædicta magna ex parte impleta esse, & adhuc impleri: Omnis enim creatura ingemiscit, & patturit usq; adhuc, Rom. 8. v. 22. singulis momentis diem iudicii expectemus.

2. *In solo.* In terris etenim erit anxietas gentium, per dubitationem, arescentibus hominibus præ timore & expectatione eorū, quæ supervenient universo orbi. Circumspiciamus in mundo, quomodo res habeat se in Ecclesiâ, annon illud tempus advenit, ubi defumo putei exierunt locustæ in terram, quæ sub Rege suo Abaddon homi-

nibus multa mala inferunt; Apoc. 9. v. 3. 11. ut non immerito cum Davide conquæramur: Defecit Sanctus, Psal. 12. v. 2.

In Politia tempus adest, quo de Christus prædixit, quod iniquitas abundet, Matth. 24. v. 12. Vere Micha: Princeps postulat, & iudex propter redditionem, Mich. 7. v. 3.

In Oeconomia quoq; prædictio Christi locum invenit, Matth. 24. v. 10. & Michæ, filius pro stulto habet patrem, Mich. 7. v. 6. nec non Jeremiæ querela, c. 9. v. 5.

Ne dicam de miseris & calamitatibus tam publicis, quam privatis quibus singuli subiecti sumus. Nonne fames, pestis, bellum multa hominum millia absumerunt, quæ multis querelas expresserunt: Væ nobis, quoniam vastati sumus, Jer. 4. v. 13.

3. *In solo.* Non enim intra limites manebit constitutos, sed sepimenta perumpet, & terras inundabit, sicut populi illi, qui proxime mari cohabitant cum damno sæpe experti sunt, & etiamnum experiuntur. Hæc maxima est calamitas. Ignis extingui siquidem potest, sed aqua libere perumpit & aufert omnia, quæ invenit, nec quisquam resistere valet quàm Deus solus, qui posuit arenam terminum mari, Jer. 5. v. 22. quando vero visum fuerit ei, emittit aquas, subvertens terram, Job. 12. v. 15.

Nos inspiciamus hæc signa

1. *Tanquam gratia indicia.* Dum enim Servator noster signa extremi diei nobis prædicit, tanquam fidelissimus amicus præmonet nos, ut parati cum penitentia quotidiana Dominum expectemus, ne ex improvise adventu ejus impetamur, Luc. 14. v. 32.

2. *Tanquam securitatis remedia.* Cum pius Lot generis suis intimaret, quod Dominus deleturus esset civitatem eorum, visus est eis,

eis quasi ludens loqui, Gen. 19. v. 14. Ita adhuc hodie inter Christianos inveniuntur, qui quæcunque de die ultimo prædicantur, derident. Verùm cum extra omnem metum vixerint, dicentes, pax & securitas, tunc repentinus eis superveniet interitus, sicut dolor in utero habenti & non effugient, 1. Thess. 5. v. 3. Neque enim irridetur Deus, Gal. 6. v. 7.

3. *Tanquam piorum refrigeria.* Quò magis aquæ diluvianæ redunabant, eò altius elevabant arcam, donec tandem quindecim cubitis altior facebatur super montes, quos operuerat, Gen. 7. v. 17. Sic pii, quando passiones multas in hoc mundo sustinere coguntur, certissimè persvadeant sibi, se hoc ipso à terrenis ad cœlestia elevari, ubi *πολιτευμα* suum est, Phil. 3. v. 20. Ah dilecti, redemptio vestra in limine adest, ideò cum patientia Dominum vestrum expectate, qui omnes miseras vestras finiet, ut nullum vos tacturum sit tormentum, Sap. 3. v. 1.

III. *Extremi diei appellatio.* Tanquam laqueus enim superveniet in omnes, qui sedent super faciem omnis terræ. Hoc simile ab avibus desumptum est, quæ inopinatò, quando latantes in arca aucupatoriâ cantillant, & circumfiliunt, reti obruuntur, & strangulantur: Ad eundem modum dies quoque extremus subito ingruet, eosque qui in tempore se ad illam minus præpararunt, in impænitentiâ obruet, ut nemo effugere possit, sed Diaboli captivi in æternum manere cogantur. Qui enim descenderit ad inferos, non ascendet, Job. 7. v. 9.

Aves captæ prius occiduntur, deinde deplumantur, & tandem in veru assantur: Sic & Diabolus illos, quos laqueus hic in

impænitentiâprehendit, unguis suis unceis corripiet, & morti secundæ sive æternæ tradet: ubi sic morientur, ut semper vivant, & sic vivent, ut semper moriantur: h. e. quærent mortem & non invenient eam, Apoc. 9. v. 6. Quin & urentur, assabuntur & sentient usque in sempiternum, Judith. 16. v. 21. in ejusmodi lacu, ubi ignis & ligna multa: flatus Domini, sicut torrens sulphuris, succendens eam. Esa. 30. v. 33.

Sicut autem inter volucres nonnullæ sublimiores volant, quæ illectamenta aucupum negligunt, & ad terras calidiores properant: nonnullæ vero volatu deorsum feruntur, in terram, ut ante cibo se oblectent, quo inescantur: illæ indemnes avolant, hæc verò laqueis irretiuntur:

Ita nos ad exemplum priorum mundum despiciamus, & sursum corda elevemus: quærentes ea quæ sursum sunt, ubi Christus est, Col. 3. v. 1. sic periculum faciliè evademus, & ex cordis nostri desiderio pervenimus in æstivam illam regionem, ubi abundantia gaudiorum, Plal. 16. v. ult.

Reliqui verò, qui mundum hunc diligunt veluti Demas, 2. Tim. 4. v. 1. & in peccatis & securitate impiè pergunt, tandem Diabolo mancipabuntur, qui ligatis manibus & pedibus eos conjiciet in tenebras exteriores, ubi fletus & stridor dentium, Matth. 22. v. 13.

Ideò incumbit Christianis, ut cautè ambulent, non quasi insipientes, sed ut sapientes, Eph. 5. v. 15.

Quando clamor vel strepitus excitatur, aves perterritæ aufugiunt: O quoties verbi Præcones clamorem edunt, & præmonent te, quando vocem suam exaltant,

quasi tubam, & annunciant populo transgressionem eorum, & peccata, Esa. 58. v. 1. Ideo admonitioni locum relinque, & in sublime te eleva, quò dignes habearis fugere omnia ista, quæ futura sunt, & stare ante Filium hominis. Beatus & sanctus, qui habet partem in resurrectione primâ, quæ fit per pœnitentiam, in his damnatio five mors secunda non dominatur, Apoc. 20. v. 6.

De Secundo.

Sequitur nunc triplex Medela, quæ fluit
 I. *Ex Judicis Majestate.* Veniet enim in nube, cum potestate magnâ & majestate. In hoc mundo sæpè accidit, ut iudex sententiam ferat, quam tamen potestate destitutus, exequi nequit. Id Christo non defiet, habet enim loquelam efficacissimam, & quando impiis die novissimo dicit: Discedite! uno impetu in tartara præcipitabuntur, Matth. 25. v. 41.

Quod si enim in diebus carnis suæ mari & ventis imperare potuit, Matth. 8. v. 26. Diabolos expulit, Luc. 11. v. 14. & hostes suos in horto Oliveti prostravit, quando dixit: Ego sum, Joh. 18. v. 6. Quidni die novissimo iudicium suum in impiis exequatur, imprimis quia exploratum nobis est, quod tunc non venturus sit in servi formâ, sed in summa Magnificentia & gloria; non a sino commodato vectus, sed in nubibus cæli, istæ enim quasi tribunal ejus erunt. Et quemadmodum de nubibus omnia contemplari possunt, quæcunque in tertis fiunt, ita Christo nihil omninò absconditum erit, sed omnia videbit & sciet, eaque in iudicium exponet, usque ad inju-

riam quam perpeffi, & verbum otiosum, quod locuti sumus, Matth. 12. v. 36.

Hinc magna consolatio in pios redundat. Sciunt enim, iudicem non alium fore, quàm fratrem & Immanuëlem suum, qui se se non sit deserturus, ut nec Joseph fratres suos, sed potius in æternum curaturus. Hinc Gregorius: *Nobis magna spes pœnitentibus, quia Advocatus noster factus est iudex noster.* Hoc solatium in rebus adversis respice, nec à veritate semel agnitâ averti te concede. sed cum timentibus Dominum confirma hoc modo: Attendit Dominus & audit &c. Malach. 3. v. 16. seqq.

II. *Ex liberationis propinquitate,* hanc nobis Christus in eleganti similitudine exhibet, inquit: Videte ficulneam, & omnes arbores: cum producant jam ex se gemmas, scitis, quoniam propè est æstas. Ita & vos, cum videritis hæc fieri, scitote, quoniam propè est Regnum Dei.

Tempore hyemis veris amœnitatem nemo non desiderat. Tum enim aër renovatur: tum in agris & pratis oblectare nos possumus, sicut spiritualis sponsa sponsum cœlestem in id invitat, Cant. 7. v. 11. Ita & nos diem novissimum anhelemus, ubi tristis miseriarum hyemæ finietur, & jucundissimum vitæ æternæ ver adventabit, juxta illud Esa. 35. v. 10.

In vere omnia reviviscunt, quæ in hyeme quasi mortua fuerunt: expleantur arbores Dei, & cedri Libani, quas plantavit, Psal. 104. v. 16. sic & ossa nostra arefacta quasi herba germinabunt, Esa. 66. v. 24. 1. Cor. 15. v. 43. seqq.

Quando in vere arbores folia & gemmas protrudunt, quilibet inde colligere potest